

Strasbourg, 12 decembrie 2014

CEPEJ(2014)15

**COMISIA EUROPEANĂ PENTRU EFICIENȚA JUSTITIEI
(CEPEJ)**

**Linii directoare privind organizarea și accesibilitatea sediilor instanțelor de
judecată**

Document adoptat de CEPEJ în cadrul celei de-a 24-a reuniune plenară
(Strasbourg, 11-12 decembrie 2014)

Această traducere a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene și al Consiliului Europei. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a Consiliului Europei și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Traducere cofinanțată
de Uniunea Europeană

Cuprins

Introducere

1. POLITICA PRIVIND SEDIILE INSTANTELOR DE JUDECATĂ

1.1 Cunoașterea stării bunurilor

1.2 Analiza prospectivă a activității

1.3 Elaborarea unui plan general privind clădirile instanțelor

2. CONSTRUCȚIE NOUĂ SAU RENOVARE: ALEGEREA CARE TREBUIE FĂCUTĂ

2.1 Criteriile de selecție

2.2 Analiza criteriilor și punerea în aplicare a politicii privind sediile instanțelor de judecată

3. LUAREA ÎN CONSIDERARE A PARTICULARITĂȚILOR JUDICIARE

3.1 Clădirea instanței de judecată este un edificiu public

3.2 Symbolismul judiciar

3.3 Elaborarea documentației specifice pentru arhitecți

3.4 Implicarea utilizatorilor în proiect

4. CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI NOI

4.1 Accesibilitatea clădirii instanței de judecată

4.2 Primirea justițiabililor

4.3 Funcționalitatea clădirii

4.4 Securitatea în clădire

4.5 Circulația în incinta clădirii

4.6 Sălile pentru ședințe de judecată

5. INTEGRAREA PERSPECTIVELOR DE EVOLUȚIE A CLĂDIRII

5.1 Constituirea unei rezerve funciare

5.2 Favorizarea modularității

5.3 Integrarea costurilor de întreținere

5.4 Luarea în considerare a dezvoltării durabile

5.5 Logistica pentru noile tehnologii

5.6 Reconversia către alte utilizări

6. RENOVAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE

6.1 Renovarea completă

6.2 Aducerea în conformitate cu standardele de referință

Introducere

1. Îmbunătățirea eficienței și calității serviciilor publice furnizate de sistemele judecătorești în raport cu așteptările practicienilor din domeniul dreptului și ale justițiabililor se află în centrul acțiunii Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Grupul său de lucru privind calitatea justiției (CEPEJ-GT-QUAL) are, printre altele, sarcina de a „elabora soluții concrete destinate factorilor de decizie și instanțelor judecătorești, care să permită îmbunătățirea organizării instanțelor”, precum și buna funcționare a acestora, inclusiv din punct de vedere material și logistic.
2. Obiectivul prezentului document este de a oferi un cadru de referință care să poată fi utilizat de administratori și factori de decizie pentru construirea de noi clădiri judecătorești sau amenajarea clădirilor vechi. Aceste linii directoare sunt aplicabile la toate ramurile justiției.
3. CEPEJ consideră că proiectele de construcție și renovare a clădirilor judecătorești trebuie concepute astfel încât să permită exercitarea unei justiții de calitate și să țină cont de așteptările utilizatorilor.
4. Este important, în special, ca aceste încăperi să poată garanta liniștea necesară dezbaterilor judiciare. Prin urmare, clădirile instanțelor de judecată prezintă o specificitate în comparație cu clădirile administrative.
5. Este necesar să se faciliteze accesul publicului la justiție prin îmbunătățirea primirii în clădirile instanțelor de judecată, acordând o atenție specială persoanelor cu mobilitate redusă. Ar trebui încurajat, de asemenea, accesul justițiabililor la informații prin intermediul noilor tehnologii. Un alt obiectiv de a asigura personalului judiciar condiții bune de muncă. De asemenea, este important să fie adaptate măsurile de securitate la riscurile previzibile.
6. Amenajarea clădirii unei instanțe de judecată trebuie să permită, de asemenea, exercitarea practică a drepturilor apărării sau ale persoanei private de libertate.
7. Prezentul document oferă un set de recomandări pentru identificarea factorilor care trebuie luați în considerare, asigurând îmbunătățirea calității serviciului public prestat și a facilităților destinate publicului.
8. Acest document a fost elaborat de Grupul de lucru al CEPEJ privind calitatea justiției (CEPEJ-GT-QUAL) pe baza unui document de lucru al cărui autori sunt Gilles Accomando și Michel Perchepied (experți în științe, Franța).

1. POLITICA PRIVIND SEDIILE INSTANȚELOR DE JUDECATĂ

1.1 Cunoașterea stării bunurilor

9. Această cunoaștere a stării bunurilor presupune, în primul rând, o inventariere a clădirilor instanțelor de judecată, urmată de o evaluare pentru a determina cum acestea pot fi adaptate necesităților.

10. Inventarierea clădirilor existente permite inițializarea unei baze de date a bunurilor care va fi completată cu următoarele informații:

- Caracteristici principale: adresă, statut, proprietar, referințe cadastrale, data construcției, structură, număr de etaje etc.
- Informații urbanistice: reglementări, protecții și servituți aplicabile etc.
- Suprafețe (teren, clădiri).
- Destinație.
- Personal.

11. Într-o a doua etapă, este necesar să se evalueze starea bunurilor din punct de vedere tehnic, normativ, economic și funcțional.

12. Evaluarea tehnică examinează diferite componente ale clădirii pentru a determina starea și durata de viață rămasă a acestora (pereți și acoperiș, echipamente tehnice, amenajări interioare, amenajări exterioare), evaluarea standardelor de referință stabilește un bilanț al clădirii din punct de vedere al obligațiilor legale aplicabile instituțiilor publice (accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, igienă și sănătate, siguranța persoanelor), evaluarea economică se bazează pe colectarea costurilor legate de chirii și impozite, utilități, întreținere și exploatare, iar evaluarea funcțională analizează contextul geografic și istoric al clădirii, organizarea sa generală, spațiile publice, spațiile dedicate utilizatorilor și spațiile securizate.

13. Aceste evaluări pot fi realizate prin intermediul vizitelor la instanțele de judecată, chestionarea managerilor instanțelor, colectarea datelor financiare și documentelor de referință legate de funcționarea clădirii. Acestea pot fi completate prin realizarea de audituri tematice, în funcție de prioritățile identificate.

14. Baza de date este completată cu rezultatele evaluărilor.

1.2 Analiza prospectivă a activității

15. Această analiză se bazează pe harta judiciară și eventualele sale modificări. CEPEJ a elaborat liniile directoare privind crearea hărților judiciare – CEPEJ(2013) 7. Mai mulți factori trebuie luați în considerare pentru a obține cel mai bun echilibru între activitatea instanțelor și situarea acestora în proximitate cu justițiabilii: densitatea populației, dimensiunea instanței, fluxul de cauze și localizarea geografică.

16. Revizuirea hărții judiciare trebuie să se bazeze pe obiective menite să sporească accesul la justiție, eficiența, să consolideze specializarea sau să îmbunătățească performanța globală, în funcție de indicatorii de performanță. Acești indicatori sunt de diferite tipuri: financiari, cum ar fi costul justiției pe cap de locuitor, de acces la justiție, cum ar fi numărul de instanțe per populație, de performanță (durata de lichidare a stocului cauzelor pendinte) sau calitativi, cu indicatori de satisfacție a justițiabililor.

17. Perspectivele generale privind tendințele funcționale în organizarea instanțelor de judecată trebuie, de asemenea, integrate dacă sunt cunoscute, cum ar fi, de exemplu, reorganizarea competențelor între nivelele de jurisdicție.

18. Atunci când nu se modifică harta judiciară, este necesar să se identifice efectivele de personal țintă și, prin urmare, necesitățile pe termen mediu și lung, pe baza datelor privind personalul și activitatea instanței de judecată și pe baza proiecțiilor demografice.

19. Aceste simulări pot fi realizate pe diferite scale geografice, în funcție de proiecțiile demografice disponibile.

20. Metoda poate fi perfecționată pentru a distinge evoluțiile pe categorii de personal sau pe tipuri de instanțe de judecată.

1.3 Elaborarea unui plan general privind clădirile instanțelor

21. Prin integrarea parametrilor rezultați din inventarierea clădirilor, cu diferența dintre suprafețele existente și suprafețele teoretice, este posibilă stabilirea intervențiilor prioritare în privința sediilor.

22. Studii de fezabilitate mai precise și audituri tehnice aprofundate pot fi întreprinse pentru a preciza programul de lucrări care trebuie implementat, precum și estimarea costurilor .

2. CONSTRUCȚIE NOUĂ SAU RENOVARE: ALEGEREA CARE TREBUIE FĂCUTĂ

2.1 Criteriile de selecție

2.1.1 Perspectivele de activitate

23. La finalul analizei de ansamblu a activității, este necesar să se evalueze dacă suprafețele actuale permit sau nu satisfacerea necesităților. Dacă nu, va fi necesară o construcție nouă sau o extindere.

2.1.2 Gruparea diferitor sedii într-o locație

24. Gruparea diferitor sedii ale instanțelor într-o singură locație permite o mai bună accesibilitate a cetățenilor la serviciul public de justiție. De asemenea, aceasta permite o mai bună utilizare a spațiilor comune.

25. Suprafața totală a instanțelor dintr-un oraș va fi, prin urmare, semnificativ mai mică în cazul unui complex care reunește toate instanțele, comparativ cu un oraș care are o clădire pentru fiecare instanță.

26. În funcție de tradiția judiciară a fiecărei țări, dacă anumite instanțe sunt clar identificate, existența diferitelor locații nu pare totuși a fi un obstacol în calea accesului la justiție.

27. Gruparea diferitor sedii ale instanțelor necesită adesea construirea de clădiri noi. Conceptul acestor clădiri este mai complex, în special atunci când ele găzduiesc activitatea justiției penale, care implică fluxuri de persoane private de libertate cu căi de circulație specifice securizate.

2.1.3 Starea clădirii

28. Evaluarea tehnică a clădirii este un element esențial. Atunci când lucrările vizează structura clădirii, comparând între costurile de renovare și construcție nouă, cea din urmă soluție tinde să fie mai avantajoasă.

29. Posibilitatea de reutilizare a unei clădiri ar trebui să facă obiectul unui diagnostic tehnic detaliat și al unui studiu de fezabilitate arhitecturală, economică și funcțională.

2.1.4 Posibilitățile de adaptare

30. Clădirile instanțelor de judecată sunt adesea monumente de interes istoric și, ca atare, sunt protejate de o reglementare care limitează modificarea lor.

31. Adaptarea structurilor vechi – săli cu tavane înalte, coridoare largi etc. – la noile necesități ale justiției, dacă este posibilă din punct de vedere tehnic, poate genera costuri suplimentare atât la construcție, cât și la exploatare.

2.1.5 Locația

32. Clădirile instanțelor de judecată sunt adesea situate în centrul orașului, unde rareori există terenuri disponibile pentru a se putea lua în considerare extinderea clădirii. Costul acestor terenuri este adesea semnificativ mai ridicat.

33. Construcția de clădiri noi presupune achiziționarea sau punerea la dispoziție a unor terenuri cu o suprafață relativ mare, care adesea pot fi găsite doar în cartierele situate la periferia orașului. Pentru alegerea terenurilor, este important să se examineze perspectivele de dezvoltare urbană pe termen mediu și lung ale orașului și cartierelor în cauză: transferul polilor de atracție, evoluția rețelelor de transport și a planurilor de urbanism. O bună deservire cu mijloace de transport în comun și proximitatea zonelor de parcare publică sunt deosebit de importante.

2.1.6 Menținerea continuității funcționării instanțelor de judecată

34. Renovarea presupune fie menținerea activității la locația respectivă, fie găsirea de soluții externe provizorii (a se vedea punctul 7 de mai jos). Aceste aranjamente pot fi

mai mult sau mai puțin complexe și costisitoare de realizat și trebuie studiate în paralel cu soluțiile imobiliare definitive.

35. În cazul unei construcții noi, este necesar să se determine dacă locațiile actuale pot fi menținute pe durata implementării proiectului și dacă au capacitatea de a gestiona fluxul de dosare. În special, instanțele situate în zone cu o evoluție demografică puternică pot întâmpina dificultăți dacă trece prea mult timp între planificarea proiectului și implementarea acestuia, din motive bugetare, de exemplu.

2.1.7 Luarea în considerare a resurselor bugetare

36. Avantajul lucrărilor de renovare este că acestea pot fi efectuate pe etape, în timp ce lucrările de construcție a unei clădiri noi trebuie finanțate în totalitate pentru a se putea obține rezultatul așteptat.

37. Pe lângă impactul financiar, etapizarea facilitează și operațiunile intermediare de relocare.

38. Această etapizare a implementării trebuie precizată în caietul de sarcini al arhitecților, iar faza de studii trebuie să integreze întreaga operațiune, pentru a se asigura coerența fazelor inițiale cu proiectul final.

39. Etapizarea în timp a implementării trebuie să rămână totuși rezonabilă or, în caz contrar, evoluția reglementărilor sau a nevoilor poate pune sub semnul întrebării rezonabilitatea proiectului inițial.

40. Prin urmare, având în vedere totalul nevoilor identificate în faza de inventariere și cuantificate în faza de evaluare a fezabilității, este foarte important să se definească bugetul care va fi alocat pentru construcții, ceea ce va determina în mod direct volumul anual al lucrărilor care pot fi finanțate și durata necesară a efortului de investiție.

2.2 Analiza criteriilor și punerea în aplicare a politicii privind sediile instanțelor de judecată

41. Principalele intervenții vor consta în luarea în considerare a construirii de clădiri noi pe terenurile cele mai degradate și cu cele mai multe constrângeri, precum și în restructurări majore, cu posibilă extindere pe alte terenuri.

42. Proiectele vor fi prioritizate în funcție de următoarele criterii: resursele disponibile, starea clădirilor în urma inventarierii, deteriorarea condițiilor de funcționare previzibile în urma analizei prospective a activității, în special importanța jurisdicției.

43. Anumite intervenții mai ușoare de modernizare tehnică sau funcțională pot de asemenea apărea în această fază și pot fi adăugate în programul multianual al lucrărilor.

44. Pe lângă programarea intervențiilor corective, este de asemenea necesar să se prevadă un buget anual pentru intervențiile preventive care permit prelungirea duratei de viață a componentelor tehnice ale clădirii și amânarea acțiunilor corective.

45. Toate aceste intervenții vor constitui programul multianual privind sediile instanțelor de judecată.

46. Alegerea între o construcție nouă sau o renovare este o decizie care poate fi luată într-un context mai larg decât cel bazat pe criteriile enunțate.

47. Instanța de judecată este un simbol al spațiului public și, în această calitate, construirea unui nou sediu al instanței poate rezulta din dorința autorităților publice de a regrupa diferite clădiri publice într-un nou oraș sau cartier.

48. În sens invers, amplasarea istorică a unei instanțe de judecată într-un oraș și menținerea acestei clădiri în acel loc pot fi criterii predominante în alegerea locației.

3. LUAREA ÎN CONSIDERARE A PARTICULARITĂȚILOR JUDICIARE

3.1 Clădirea instanței de judecată este un edificiu public

49. Clădirea instanței de judecată este o construcție publică care prezintă particularități. Ca orice clădire publică, aceasta este supusă anumitor standarde de referință (siguranța împotriva incendiilor, natura materialelor utilizate etc.) care nu sunt menționate în prezentul document și care țin de domeniul arhitectural.

3.2 Symbolismul judiciar

50. O clădire a instanței de judecată este un loc specific în care se desfășurează actul de justiție. După modelul templului grecesc care s-a impus în secolul al XIX-lea, instanța de judecată are un nivel ridicat, este un spațiu separat, închis și sacru. Acest tip de clădire s-a dezvoltat în Europa și chiar în Statele Unite și rămâne în imaginația colectivă imaginea palatului de justiție.

51. Unele studii^[1] au evidențiat elementele comune ale acestui symbolism judiciar și reprezentările judiciare induse.

52. Clădirile clasice ale instanțelor de judecată, cu scări mari, săli impunătoare comunicante și întunecate, statui impozante, produc un efect intimidant asupra justițiabilului.

53. Symbolismul judiciar s-a înnoit, reflectând evoluția concepției despre justiție. Obiectivul nu mai este acela de a copleși justițiabilul prin volume și jocuri de umbre. Dimpotrivă, tendințele contemporane favorizează prezența luminii în clădiri, accesul facil pentru public și o simbolică adesea mai puțin grandioasă și mai prietenoasă pentru justițiabil.

54. Cu toate acestea, symbolismul judiciar rămâne necesar, având rolul de a identifica clădirea ca fiind un loc al justiției, pentru a face acest spațiu public special ușor de recunoscut. O atenție specială trebuie acordată arhitecturii fațadei de intrare.

55. În interiorul unei instanțe de judecată, nevoia de symbolism este mai mare în materie penală decât în materie civilă, datorită caracterului mai formal al procedurilor.

56. Alegerea arhitecturală care favorizează identificarea exterioară a caracterului judiciar al clădirii poate fi însă în detrimentul reconversiei sale ulterioare. În cazul unei relocări în urma unei reorganizări a activităților, valorificarea clădirii existente poate constitui o resursă substanțială pentru finanțarea de noi încăperi sau, dimpotrivă, un obstacol dacă reconversia sa este prea complicată din cauza unei imagini prea marcante.

Două exemple de fațadă de palat de justiție: Palatul de Justiție din Strasbourg, în stânga, exemplu de fațadă clasică, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în dreapta, exemplu de fațadă contemporană

3.3 Elaborarea documentației specifice pentru arhitecți

57. Normele specifice recomandate de CEPEJ pentru construcțiile noi, pe de o parte, și pentru renovări, pe de altă parte, sunt enumerate mai jos (5 și 6). Cu toate acestea, indiferent de natura construcției, este important ca arhitecții să fie informați cu privire la modul de funcționare al instanțelor pentru a adapta clădirile la nevoile funcționale și tehnice ale acestora. De asemenea, utilizatorii trebuie să fie implicați în proiect.

58. Funcționarea unei instanțe este complexă pentru cei care nu fac parte din lumea sistemului judecătoresc. Arhitecții ar trebui să fie informați despre procedurile instanței și rolul fiecăruia dintre intervenienți.

59. Documentația de proiect ar trebui să ia în considerare specificul procedural. În diferite țări europene, procurorii sau reprezentanții autorităților de urmărire penală nu ocupă același loc în sălile de ședințe.

60. Elaborarea documentației de proiect poate fi inițiată printr-o evaluare a calității de utilizare a câtorva clădiri dintre cele existente, în special în ceea ce privește arhitectura, funcționalitatea, siguranța, exploatarea și întreținerea.

61. Aceasta înseamnă dispunerea de un cadru de referință funcțional și tehnic, care să permită armonizarea construcției sau renovării instanțelor de judecată din punct de vedere al organizării interne și al performanțelor.

62. Acest document va servi ca bază pentru redactarea programelor care vor permite consultarea managerilor de proiecte cărora se intenționează să li se încredințeze realizarea lucrărilor de renovare/construcție.

63. Acesta va servi, de asemenea, ca bază pentru consultarea cu utilizatorii, pentru a încadra nevoile lor specifice, într-un cadru comun.

64. Este important ca programul final care va fi dat proiectantului să includă o prioritizare a obiectivelor stabilite de către autoritatea contractantă, deoarece realizarea unui proiect necesită o tranșare în cazul incompatibilității între mai multe obiective, ținând seama, de exemplu, de specificațiile terenului sau ale mediului său. În acest caz, deciziile nu trebuie făcute de arhitect, pe baza propriei interpretări, ci în funcție de prioritățile stabilite de autoritatea contractantă.

3.4 Implicarea utilizatorilor în proiect

65. Ca în orice proiect arhitectural, utilizatorii trebuie să fie implicați în implementarea proiectului. În domeniul judiciar, pe lângă opiniile judecătorilor, ale funcționarilor care vor ocupa clădirile și ale agenților responsabili de securitate, trebuie colectate și observațiile avocaților.

66. În faza de programare, este necesar să se observe la fața locului modul în care sunt organizate activitățile și să se organizeze interviuri cu un eșantion de utilizatori ai clădirii, personal al instanței și asistenți judiciari.

67. Constituirea unui comitet de coordonare, eventual cu grupuri de lucru tematice, permite aprofundarea definirii nevoilor și ajustării corespunzătoare a proiectului.

68. De asemenea, pot fi utile avizele comitetului de igienă și securitate, precum și ale medicului de muncă.

69. În paralel, poate fi pus în aplicare și un plan de comunicare pentru a informa cu privire la progresul proiectului, la măsurile care vor îmbunătăți condițiile de muncă și de primire a publicului și la eventualele provocări pe durata construcției. Această comunicare poate lua forma unor mesaje tematice, a unui site internet dedicat sau a unui buletin informativ periodic.

4. CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI NOI

4.1 Accesibilitatea clădirii instanței de judecată

4.1.1 Acces simplificat indiferent de mijlocul de transport

70. Alegerea amplasamentului depinde adesea de terenurile disponibile sau de planurile de amenajare publică. Cu toate acestea, pentru a facilita accesul cetățenilor la serviciile publice de justiție, este esențial ca amplasamentul clădirii instanței de judecată să fie deservit de mijloace de transport în comun. De asemenea, este indispensabilă proximitatea parcarilor publice și, în măsura posibilului, amenajarea unui loc de staționare rezervat pentru debarcarea rapidă a persoanelor.

71. Accesul pietonal trebuie să fie fără obstacole și clar marcat.

4.1.2 Accesul persoanelor cu mobilitate redusă

72. Trebuie acordată o atenție specială acestei categorii de public. Intrările supraînălțate pot constitui o primă dificultate, chiar și în prezența rampelor de acces.

4.1.3 Informații privind accesul la clădirea instanței de judecată

73. Informațiile privind condițiile de acces în clădirea instanței de judecată trebuie să fie disponibile publicului. Pe site-ul internet al instanței, este util ca justițiabilii să găsească indicații privind localizarea instanței, mijloacele de transport, programul de funcționare, distribuția sălilor de ședințe, programul ședințelor etc.

74. Instanța de judecată trebuie să fie, de asemenea, ușor de identificat din spațiul public exterior, fie prin simbolistica arhitecturii sale, fie printr-un semn amplasat în apropierea intrării, cum ar fi un marcaj exterior sau un set de drapele, fie printr-o inscripție de dimensiuni suficiente pe fațadă. Un panou informativ amplasat la intrare trebuie să indice orele de deschidere pentru public, cu o cutie poștală în apropiere pentru a permite justițiabililor să depună documente care, în caz contrar, ar fi trimise prin poștă obișnuită în cazul în care clădirea este închisă.

75. De asemenea, o consultare cu serviciile tehnice locale trebuie să permită studierea și instalarea unui sistem adecvat de semnalizare pentru a ghida accesul la clădire de pe axele rutiere principale.

4.2 Primirea justițiabililor

4.2.1 O arhitectură pentru justițiabili

76. Cetățeanul intră într-o instanță de judecată are adesea impresia că pătrunde într-o lume necunoscută. Pentru a depăși această neliniște prezentă la multe persoane, spațiile ar trebui să ofere siguranță, iar zona de recepție ar trebui să fie confortabilă.

77. Prin monumentalitatea lor, sediile clasice ale instanțelor de judecată transmite publicului ideea de putere a legii și a sistemului judecătoresc și pot intimida. Arhitectura contemporană tinde să dezvolte noi spații prin utilizarea luminii naturale și a diverselor materiale. Acest tip de clădire favorizează un comportament calm al publicului care intră în instanță.

4.2.2 Spații de primire

78. De îndată ce intră în instanță, persoana care se prezintă trebuie să beneficieze de o zonă de recepție unde poate primi trei tipuri de informații: ghidare în incinta instanței, informații despre statutul unei proceduri și informații privind accesul la justiție.

79. Spațiul de recepție a vizitatorilor pentru direcționare în instanță trebuie să permită primirea și orientarea atât a vizitatorilor fără dizabilități cât și a celor cu dizabilități, de exemplu cu ghișee de primire pe două niveluri și prin punerea la dispoziție a buclelor magnetice pentru persoanele cu deficiențe de auz. Acest punct de informare

direcțională poate fi consolidat prin difuzarea, pe ecrane, a unor informații privind repartizarea ședințelor de judecată, orarele sau părțile implicate. În plus, indicatoarele de orientare pot fi însoțite de marcaje pe sol (cu linii de urmat) sau de semnalizare consolidată, în special în clădirile care găzduiesc mai multe jurisdicții diferite.

80. Este esențial ca personalul dedicat activității de recepție să fie prezent fizic, pentru a răspunde întrebărilor utilizatorilor care s-ar putea simți intimidați și, astfel, pentru a-i liniști.

81. Un alt spațiu de recepție, confidențial, ar trebui să fie destinat informațiilor privind stadiul unei proceduri și/sau informațiilor referitoare la accesul la justiție. Această recepție ar trebui să fie asigurată de personal dedicat sau prin rotație între diferite servicii, avocați și asociații externe, în spații amenajate pentru a primi una sau mai multe persoane.

82. În fiecare instanță de judecată, este necesar să se determine sarcinile care pot fi încredințate serviciului de recepție și să se desemneze personalul competent. Prezența agenților de recepție este esențială, deoarece permite să se răspundă la întrebările justițiabililor, adesea intimidați, și contribuie la detensionarea comportamentelor .

83. Acest serviciu de recepție se corelează cu informațiile care pot fi furnizate prin intermediul unui site internet sau telefonic.

4.2.3 Semnalizare și afișarea informațiilor practice

84. Semnalizarea este deosebit de importantă într-o clădire a instanței de judecată, mai ales deoarece cetățeanul are adesea impresia că este dezorientat atât în gestionarea procedurii sale, cât și în ceea ce privește orientarea în clădire.

85. Informațiile practice privind calendarul ședințelor pot fi difuzate cu ajutorul panourilor informative pe ecrane electronice.

86. În instanțele de judecată de dimensiuni mari, la recepție ar trebui să se distribuie un pliant care conține o hartă a serviciilor. Prezența agenților de recepție și de orientare dincolo de zona de acces este un sprijin apreciat de public.

4.3 Funcționalitatea clădirii

4.3.1 Delimitarea zonelor

87. Trebuie definite trei zone principale: prima destinată primirii publicului, a doua rezervată personalului instanței de judecată, iar ultima fiind o zonă securizată. Măsurile de securitate și fluxurile de circulație în clădire depind de aceste zone distincte.

4.3.2 Spațiile rezervate personalului instanței de judecată

88. Există personal care contribuie permanent la funcționarea instanței de judecată. Această dimensiune este uneori subestimată în proiectele arhitecturale centrate excesiv pe aspectul arhitectural – fațada principală, sala pașilor pierduți sau sălile de

judecată. Elaborarea unei documentații specifice pentru arhitecți (menționată la punctul 4.3) reprezintă un instrument util pentru a facilita amenajarea acestei zone.

89. Consultarea arhitecților cu utilizatorii este cu atât mai necesară pentru determinarea dimensiunii birourilor, distribuirea lor în funcție de fluxurile procedurale, precum și pentru planificarea spațiilor de depozitare sau de ședință.

90. Aceste spații trebuie să respecte caracteristicile comune tuturor spațiilor de birouri: organizare funcțională, ergonomie, iluminare corespunzătoare.

91. În primul rând, ele includ posturile de lucru ale profesioniștilor, cu mobilierul aferent, spațiul de depozitare pentru dosarele active aferente postului, precum și spațiul necesar pentru primirea vizitatorilor, atunci când este cazul; la nevoie, pot include și echipamente tehnice (de exemplu, pentru înregistrarea audierilor).

92. Sunt posibile diferite concepții ale acestor spații de lucru, în funcție de metodele specifice de lucru prevăzute:

- activitatea individuală de analiză a dosarelor, realizată în special de judecător, este favorizată prin amenajarea unor birouri individuale bine izolate unele de altele.
- munca în echipă este favorizată prin spații care includ posturi de lucru multiple, mergând până la concepții de tip „*open space*”.
- este posibilă și o amenajare mixtă, cu birouri individuale, pe de o parte, și săli de lucru care permit munca în echipă, pe de altă parte. În acest caz, pentru a controla suprafața totală afectată posturilor de lucru, poate fi luată în considerare utilizarea partajată a posturilor „*hot desking*”, care permite împărțirea unui post de lucru între mai mulți angajați. De asemenea, trebuie prevăzut un număr de săli de ședințe potrivit necesităților.

93. Fiecare dintre opțiuni de amenajare implică cerințe tehnice și ergonomice specifice pentru a oferi un cadru de lucru satisfăcător.

94. Este, de asemenea, recomandabil să se definească un raport standard privind suprafața de lucru necesară pentru fiecare post, în documentația tehnică, pentru a permite controlul acestor suprafețe la elaborarea programului.

95. Numărul total de posturi de lucru trebuie să țină cont de evoluția prognozată a organizării judiciare, precum și de posturile destinate stagiarilor și personalului nepermanent (asociații sau servicii externe, de exemplu). Procentul alocat birourilor temporare poate fi stabilit la aproximativ 15% din suprafața posturilor permanente.

4.3.3 Luarea în considerare a spațiului destinat serviciilor

96. Clădirea instanței de judecată, ca orice edificiu public, include spații tehnice care respectă normele în vigoare în fiecare stat. Specificul judiciar privește necesitățile de arhivare a dosarelor și de păstrare a probelor materiale. În multe țări, normele

procedurale impun păstrarea documentelor sau a probelor timp de mai mulți ani, iar spațiile prevăzute în acest scop se dovedesc adesea subdimensionate.

97. Fluxurile logistice trebuie analizate cu atenție pentru a permite accesul vehiculelor de livrare, descărcarea acestora și transportul către spațiile de depozitare cu ajutorul cărucioarelor mobile.

98. De asemenea, trebuie prevăzute anumite servicii pentru public și personal, cum ar fi creșe, spații de alimentație și de pauză, surse de apă, terminale *WiFi* sau biblioteci.

4.3.4 Spațiu specific pentru avocați

99. Având în vedere rolul esențial pe care îl joacă avocații în diferite proceduri, este necesar să se prevadă spații speciale în instanțe, cu zone de confidențialitate care să le permită acestora să se întâlnească cu clienții lor.

4.4 Securitatea în clădire

4.4.1 Diferite niveluri de securitate în funcție de tipurile de cauze

100. Multiplicarea agresiunilor fizice și verbale în ultimii ani a determinat necesitatea consolidării securității în cadrul instanțelor de judecată. Este necesar ca, pentru fiecare instanță, în funcție de natura cauzelor examinate, să se stabilească nivelul de securitate adecvat, sau, în cadrul aceleiași clădiri, să se delimiteze zone cu grade diferite de sensibilitate, pentru a determina spații cu măsuri de securitate sporite. Astfel, instanțele care examinează cauze privind criminalitatea organizată trebuie să beneficieze de măsuri sporite, inclusiv de anumite spații cum ar fi parcări rezervate personalului judiciar.

101. Posturile de lucru cele mai expuse sunt cele destinate activităților de recepție a publicului. Pare util să se doteze aceste posturi cu o separare fizică între personal și public. Totuși, aceste amenajări nu trebuie să degradeze calitatea relației cu publicul prin introducerea unor echipamente care îngreunează comunicarea (de exemplu, ecrane de protecție). Pot fi utilizate sisteme manevrabile, precum geamurile glisante, care să permită adaptarea nivelului de izolare în funcție de nevoile personalului și de context. Se poate lua în considerare și instalarea unor sisteme simple care permit transmiterea documentelor.

102. Birourile destinate primirii individuale a publicului sau audierilor sunt, de asemenea, foarte expuse. În proiectarea acestor spații, este util să fie prevăzut un acces pentru justițiabil și un alt acces, opus, pentru personal, care să poată servi drept ieșire de securitate în caz de amenințare..

103. Trebuie prevăzute săli special amenajate (cu securitate sporită, ieșiri separate). Acestea trebuie rezervate pentru examinarea anumitor cauze, chiar și civile, în care există riscul de violență între părți sau față de profesioniștii din domeniul justiției.

104. Dispozitive de alarmă de urgență, conectate la serviciul de recepție sau la postul de securitate, trebuie instalate pentru a permite intervenția rapidă a personalului de protecție.

4.4.2 Măsurile de securitate specifice în funcție de zona de acces

105. Delimitarea celor trei zone (publică, restricționată, securizată) permite stabilirea unor măsuri de securitate specifice pentru accesul în fiecare dintre aceste zone.

106. Accesul în zona destinată publicului poate fi liber sau controlat, cu trecere printr-un portic de securitate. Pentru zona rezervată profesioniștilor, un sistem de filtrare (persoane convocate, prezentarea unei legitimații profesionale) sau un sistem de acces pe bază de card/badge permite limitarea intrării.

107. Zona securizată include spațiile în care se află persoane private de libertate și aduse sub escortă. În funcție de dimensiunea instanței de judecată, unul sau mai multe astfel de spații pot fi securizate. Aceste zone beneficiază de un nivel ridicat de securitate, cu acces limitat și autonom.

4.5 Circulația în incinta clădirii

4.5.1 Determinarea zonei

108. Distincția între cele trei zone permite limitarea fluxurilor de circulație în interiorul clădirii. Este necesar să se efectueze o analiză a serviciilor publice care trebuie amplasate în zona publică: ședințe publice, ședințe în complete, ședințe de conciliere, recepție cu locuri de așteptare pentru înregistrarea procedurilor. Principiul este de a limita accesul publicului la zona restricționată a clădirii și de a prevedea spații în zona publică către care magistrații și funcționarii instanței se vor deplasa pentru a asigura serviciile pentru public. Judecătorul trebuie să poată lucra în liniște, fără ca orice justițiabil să aibă acces la biroul său.

4.5.2 Circuite diferențiate

109. În măsura posibilului, trebuie diferențiate circuitele destinate publicului, personalului și persoanelor private de libertate.

110. Un circuit separat și autonom pentru persoanele private de libertate este indispensabil pentru garantarea securității. În funcție de dimensiunea instanței de judecată, pot fi prevăzute intrări distincte pentru personal.

111. În interiorul instanței, un circuit special trebuie să permită personalului din justiție accesul la sălile de judecată și, dacă este necesar, în funcție de tradițiile naționale, să se facă distincția între intrările pentru „judecători” de cele pentru „procurori”, pentru a marca diferența dintre aceste două categorii de profesioniști în domeniul justiției.

112. De asemenea, este important să fie prevăzut un circuit specific – sau unul comun cu cel al personalului judiciar – pentru jurați și martori vulnerabili.

4.5.3 Deplasarea persoanelor cu mobilitate redusă

113. Acest aspect trebuie luat în considerare nu doar pentru stabilirea circuitelor destinate publicului, ci și pentru circuitele de deplasare ale persoanelor private de libertate și ale profesioniștilor din justiție.

4.6 Săliile pentru ședințele de judecată

4.6.1 Numărul și dimensiunea sălilor pentru ședințele de judecată

114. Numărul sălilor de ședințe trebuie stabilit în funcție de un program previzionat al ședințelor, bazat pe volumul cauzelor examinate de instanțele în cauză. Utilizarea în comun a sălilor între diferite instanțe permite limitarea spațiului dedicat acestei funcții. În evaluarea necesităților, este important să se prevadă o rezervă pentru creșterea activității (de exemplu, 30 %).

115. Dimensiunea sălilor de ședință trebuie să fie adaptată la natura cauzelor examinate. Nu pare necesar să se prevadă o sală de ședință rezervată pentru cauzele cu o afliuență excepțională, ci mai degrabă o sală echipată cu un perete mobil de separare de sala de așteptare, pentru a utiliza acest spațiu ca auditoriu în cazul unei ședințe cu afliuență excepțională.

4.6.2 Diferitele tipuri de săli de ședință

116. În Europa există diferite concepte de săli de ședință (locul procurorului, al martorilor, supraînălțare), iar fiecare stat are competența de a stabili regulile în acest sens.

117. În general, trebuie menționate următoarele aspecte:

118. În materie penală, specificul constă în existența unui acces separat și autonom pentru persoanele private de libertate, cu prezența unei cabine securizate în sala de judecată pentru acestea și escortele lor. Cabina trebuie să împiedice contactul fizic cu publicul sau aruncarea de obiecte – având un nivel adecvat de protecție antifracție – și, în același timp, să permită comunicarea persoanei private de libertate cu avocatul său, fiind așezat sau în picioare. În măsura posibilului, sala ar trebui să fie organizată astfel încât să permită un spațiu separat pentru martori.

119. În materie civilă, ședințele pot avea loc fie în săli de ședințe clasice, fie în săli în care justițiabilii se află la același nivel cu judecătorii și avocații, fiind așezați în jurul aceleiași mese. Acest din urmă tip de sală este adesea insuficient ca număr.

120. O atenție deosebită trebuie acordată conceperii sălilor de conciliere sau de mediere, având în vedere dezvoltarea acestor mecanisme de soluționare a litigiilor.

4.6.3 Amenajarea sălilor de ședință

121. Calitatea acusticii este esențială pentru ca publicul să poată urmări în mod corespunzător ședința. Este important să se evite o reverberație excesivă și să se prevadă un sistem de sonorizare pentru sălile de dimensiuni mari.

122. Sala de ședință trebuie să fie dotată cu mijloace de vizualizare a înregistrărilor video sau a suporturilor informatice.

123. Anumite săli de ședință trebuie proiectate pentru a permite utilizarea videoconferinței.

124. Este important ca părțile să poată comunica direct cu avocații lor fără a fi auzite.

125. În unele țări se dezvoltă conceptul de justiție de cabinet, de exemplu în litigiile de familie. Examinarea acestor cauze presupune ca părțile să fie primite într-un loc care să permită păstrarea caracterului intim al subiectului abordat. Birouri, săli mici de judecată sau săli de ședință special dedicate acestui tip de justiție de cabinet pot fi amenajate în spații care trebuie diferențiate clar de birourile judecătorilor.

4.6.4 Amenajarea sălilor de așteptare

126. Este important să fie prevăzute spații de așteptare și de circulație dimensionate adecvat în funcție de numărul sălilor de judecată planificate. Spațiul principal de distribuție (sala pașilor pierduți) poate fi util proiectat cu zone distincte în funcție de tipul ședințelor: ședințe publice, afaceri familiale, ședințe ale judecătorilor specializați.

127. Pentru sălile de ședință destinate cauzelor familiale sau ședințelor de cabinet, este de preferat să fie prevăzute săli de așteptare separate pentru cele două părți. Pentru sălile dedicate ședințelor penale publice, trebuie amenajată o sală de așteptare specifică pentru martori.

128. Este necesar să se acorde o atenție specială victimelor infracțiunilor și să se amenajeze, dacă este necesar, săli de așteptare specifice.

4.6.5 Alte spații utile

129. Spațiile care asigură confidențialitatea, destinate discuțiilor dintre justițiabili și avocații lor, situate în apropierea sălilor de judecată, sunt deosebit de utile. Același lucru este valabil și pentru o sală de presă.

130. Pentru persoanele care așteaptă, este necesar să fie prevăzut un număr adecvat de grupuri sanitare și distribuitoare de băuturi, adaptate necesităților instanței de judecată.

5. INTEGRAREA PERSPECTIVELOR DE EVOLUȚIE A CLĂDIRII

5.1 Constituirea unei rezerve funciare

131. Intervalele de timp dintre conceperea și finalizarea unei clădiri nu permit întotdeauna integrarea evoluțiilor intervenite în structura sau activitatea instanțelor. Constituirea unei rezerve de teren permite luarea în considerare a unei eventuale extinderi.

5.2 Favorizarea modularității

132. Reorganizările funcționale sunt frecvente în domeniul judecătoresc și necesită o adaptare regulată a spațiilor.

133. Pentru a facilita noile compartimentări, este recomandabil să se opteze pentru clădirile cu structură regulată și utilizarea pereților despărțitori și a tavanelor demontabile în zonele respective.

134. În același mod, este util să se proiecteze sălile de ședință astfel încât o sală mare să poată fi împărțită în două săli mici, iar aceste săli să poată fi unite pentru a forma o sală mare.

5.3 Integrarea costurilor de întreținere

135. Anumite opțiuni arhitecturale implică costuri de întreținere ridicate, dificil de suportat ulterior. Este cazul, de exemplu, al suprafețelor vitrate extinse care necesită mijloace specifice de întreținere sau al elementelor precum oglinzile de apă, care sunt dificil de menținut.

5.4 Luarea în considerare a dezvoltării durabile

136. Acest aspect este actualmente integrat în majoritatea construcțiilor publice. O clădire a instanței de judecată cu spații de mari dimensiuni, cum ar fi sălile de ședință și sălile de așteptare, generează cheltuieli de încălzire și iluminat care trebuie gestionate atent.

137. Durabilitate și întreținere facilă: alegerea materialelor se va face după examinarea durabilității acestora, având în vedere în mod special utilizarea specifică a clădirii.

138. Vor fi instalate sisteme de control al performanțelor sistemelor de încălzire, răcire, ventilație și iluminat.

139. Limitarea consumului de energie: o atenție specială trebuie acordată performanței izolației clădirii și randamentului echipamentelor tehnice (încălzire, răcire, ventilare și iluminare).

140. Confort și sănătate: o atenție particulară trebuie acordată proiectării protecțiilor solare, stabilității temperaturilor prin diferențierea circuitelor în funcție de expunerea fațadelor, calității iluminării naturale și controlului vitezei de ventilație a aerului.

5.5 Logistica pentru noile tehnologii

141. Infrastructura logistică trebuie să permită adaptarea la noi tehnologii. În starea actuală, puține săli de ședințe de judecată sunt amenajate pentru a utiliza videoconferința. Este necesar să se proiecteze săli de ședință în care dispozitivele să fie integrate pentru a asigura desfășurarea normală a dezbaterilor și pentru ca fiecare participant să aibă o vizibilitate completă.

142. De asemenea, conexiunile și cablajele rețelelor trebuie planificate în funcție de evoluțiile tehnologice previzibile.

143. Ar trebui încurajat asigurarea accesului gratuit la internet prin intermediul unei rețele *WiFi* în spațiile destinate publicului.

5.6 Reconversia către alte utilizări

144. În cazul în care politica imobiliară conduce la abandonarea unei clădiri utilizate pentru activitatea judiciară, posibilitatea de a o reconverti pentru alte utilizări va depinde în mare măsură de concepția sa arhitecturală, mai mult sau mai puțin marcată de simbolismul judiciar. Astfel, o clădire modestă care găzduiește doar o instanță civilă va fi proiectată într-o manieră apropiată de un imobil administrativ clasic și, prin urmare, va fi mai ușor de reconvertit decât un complex judiciar care examinează dosare penale și care include căi de acces separate și săli de ședințe mari și securizate.

145. Analiza legată de modularitatea și adaptabilitatea spațiilor, menționată la punctul 6.2, va contribui de asemenea la facilitarea reconversiei ulterioare a unei astfel de clădiri judiciare.

6. RENOVAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE

6.1 Renovarea completă

6.1.1 Specificitatea șantierelor în clădirile care rămân în exploatare

146. Cea mai simplă soluție pentru a menține funcționarea instanței de judecată este relocarea completă pe durata lucrărilor, ceea ce evită gestionarea coactivității cu șantierul.

147. Cu toate acestea, având în vedere constrângerile reglementare care se aplică instituțiilor deschise publicului, cele legate de separarea fluxurilor pentru a asigura siguranța personalului și necesitatea de a dispune de săli de ședințe de mari dimensiuni, mutarea completă a instanței nu este întotdeauna fezabilă, fie din cauza imposibilității de a găsi o clădire potrivită în jurisdicția instanței, fie din cauza imposibilității de a finanța adaptarea unui imobil pentru uz judiciar în vederea unei mutări provizorii, pe lângă lucrările de renovare a clădirii existente.

148. O soluție intermediară constă în externalizarea, cel puțin parțială, a unor spații pentru a permite realizarea lucrărilor în etape. În acest caz, se realizează operațiuni în cascadă, relocând serviciile pe rând. Aceste relocări pot avea loc într-o clădire de birouri situată în apropierea instanței de judecată sau în clădiri modulare, dacă există teren disponibil pe amplasamentul actual. Sălile de ședință sunt, de asemenea, renovate una câte una pentru a limita cât mai puțin posibil capacitatea de desfășurare a ședințelor în instanță. Poate fi prevăzută și o sală de judecată cu capacitate redusă în spațiile destinate relocării provizorii. Cu cât „modulele” sunt mai mici, cu atât durata șantierului va fi mai mare.

149. În cadrul operațiunilor „în cascadă” cu menținerea parțială a activității în clădire, este esențială separarea clară a zonelor de șantier de zonele aflate în exploatare, atât pentru siguranța publicului, cât și pentru buna coabitare a activităților:

- instalarea unor accese și circuite separate: zonele de șantier trebuie să aibă un acces distinct conectat la o zonă de aprovizionare și depozitare a materialelor și deșeurilor.
- crearea de dispozitive care să permită circulația muncitorilor și materialelor în afara zonelor deschise publicului: scări exterioare provizorii, lifturi de șantier, jgheaburi de evacuare etc.
- compartimentări provizorii pentru a asigura izolarea eficientă față de praf și zgomot între zona exploatată și șantier; dacă este necesar, trebuie adaptate căile de evacuare.

6.1.2 Consultarea privind desfășurarea lucrărilor

150. În timpul studiului trebuie asigurată o consultare eficientă cu președintele instanței, pentru a anticipa dispozitivele necesare ce urmează a fi incluse în caietele de sarcini ale firmelor executante.

151. Lucrările care generează cele mai mari inconveniente pot fi programate în afara orelor de funcționare cu publicul, seara sau în weekend. Entitățile care efectuează lucrări trebuie să fie informate cu privire la aceste aranjamente pentru a evita orice reclamații în timpul efectuării lucrărilor de renovare. Impactul asupra calendarului ședințelor de judecată trebuie, de asemenea, evaluat în vederea adaptării convocărilor justițiabililor în termenele prevăzute de lege.

152. Această consultare trebuie să continue pe durata șantierului prin constituirea unei celule de coordonare care să includă proiectantul lucrărilor și reprezentanți ai conducerii instanței, pentru a asigura o bună comunicare înaintea fiecărei etape a lucrărilor și coordonarea planului de lucrări și a activităților instanței. De asemenea, este util să se integreze în această celulă și entitatea responsabilă de mentenanța clădirii, pentru a programa intervențiile necesare asupra instalațiilor tehnice existente (întreruperi, izolări, purjări, puneri în funcțiune, etc.).

6.1.3 Adaptarea documentației de referință

153. Documentația de referință pentru arhitecți va fi aceeași ca pentru construcțiile noi.

154. Totuși, nivelul cerințelor funcționale, tehnice și reglementare va trebui adesea adaptat la posibilitățile reale de amenajare ale clădirii, pentru a rămâne în limite bugetare rezonabile, având în vedere că riscul de incertitudini tehnice este semnificativ mai ridicat în cazul restructurării unei clădiri existente decât în cazul construirii unei clădiri noi.

6.2 Aducerea în conformitate cu standardele de referință

155. Este vorba despre intervenții parțiale destinate să răspundă unor obligații reglementare sau tehnice.

6.2.1 Programarea lucrărilor

156. Domeniile prioritare de intervenție trebuie identificate cu atenție pentru a optimiza bugetele disponibile. Aceste priorități pot fi comunicate printr-o circulară anuală care vizează identificarea propunerilor de includere în programul multianual. Acesta se bazează pe standardele curente și pe analiza stării bunului prin intermediul evaluărilor definite la punctul 2.1. Principalele aspecte se referă la accesibilitatea persoanelor cu dizabilități, economiile de energie și siguranța împotriva incendiilor.

6.2.2 Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități

157. Recomandarea 1592 și Rezoluția 1642 ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei recomandă amenajarea mediului construit astfel încât acesta să fie accesibil persoanelor cu dizabilități, prin aplicarea principiilor designului universal și evitarea creării de noi obstacole.

158. O primă etapă constă în realizarea unui audit sistematic al întregului patrimoniu, pentru a putea defini un indice de accesibilitate, o listă de acțiuni necesare pentru conformare și o estimare a costurilor. Intervențiile prioritare vor viza clădirile cu cele mai scăzute niveluri de accesibilitate, care primesc cel mai mare număr de persoane.

159. A doua etapă presupune inițierea unor studii detaliate de fezabilitate pentru sediile prioritare. Deoarece este vorba frecvent de clădiri istorice, protejate, intervențiile structurale asupra acceselor și circuitelor verticale sunt complexe și costisitoare. Înainte de a se trece la o conformare completă, este necesară o reflecție asupra organizării funcționale a clădirii și apropierea serviciilor care primesc cel mai mare flux de public de intrarea principală.

160. Acest tip de reorganizare contribuie, de asemenea, la îmbunătățirea securității clădirii, limitând accesul publicului în zonele administrative nou create.

161 Pe de altă parte, analizarea mai multor scenarii de conformare poate servi drept bază pentru discuții cu serviciile responsabile de protecția patrimoniului și cu autoritățile competente în domeniul accesibilității, pentru a ajunge la soluții care pot primi autorizație de construire. Această etapă poate conduce și la soluții derogatorii, aprobate de autoritățile competente, mai puțin costisitoare decât aplicarea strictă a standardelor.

162. În cazul unor constrângeri bugetare semnificative, se poate lua în considerare o etapizare a intervențiilor în funcție de prioritatea alinierii la standardele de referință, după o ordine posibilă precum:

- accesul în clădire,
- zona de primire a publicului,

- cel puțin o sală de judecată pentru fiecare tip de activitate (penală, civilă, de cabinet),
- grupuri sanitare în apropierea accesului și a sălilor de ședință

163. Pe lângă intervențiile legate de accesibilitatea persoanelor în scaun cu roțile, trebuie prevăzute și intervenții legate de alte dizabilități: de exemplu, îmbunătățirea iluminatului și a semnalizării pentru persoanele cu deficiențe de vedere, instalarea de bucle magnetice pentru persoanele cu deficiențe de auz, adaptarea mânerelor ușilor și a înălțimii întrerupătoarelor. Adesea, aceste intervenții contribuie și la îmbunătățirea calității recepției publicului în general.

6.2.3 Luarea în considerare a protecției mediului

164. O politică eficientă în acest domeniu trebuie să se bazeze pe acțiuni coordonate între activitatea de exploatare, mentenanță și lucrările de investiții asupra clădirilor.

165. În ceea ce privește exploatarea, o acțiune de sensibilizare a ocupanților clădirilor, realizată de conducerea instanței, cu privire la provocări, obiective, măsuri de implementat și rezultatele obținute, reprezintă o etapă prealabilă necesară.

166. Se poate iniția apoi o acțiune de limitare a echipamentelor individuale cu consum energetic ridicat, vizând în special reducerea utilizării radiatoarelor și a iluminatului suplimentar, a imprimantelor individuale, precum și a fierbătoarelor sau cafetierelor personale.

167. De asemenea, se poate stabili și aplica o politică de respectare a unor valori rezonabile ale temperaturilor de vară și de iarnă, precum și a debitelor de ventilație conforme cu reglementările.

168. În ceea ce privește mentenanța, introducerea unor clauze de performanță în contracte va permite o evoluție a practicilor prin încurajarea entităților să facă economii: respectarea recomandărilor privind temperatura și ventilația, instalarea de contoare și sisteme de programare orară, înlocuirea surselor de iluminat, instalarea de sisteme de recuperare a căldurii, recuperarea apei de ploaie pentru irigare, limitarea încălzitoarelor de apă pentru spălarea mâinilor etc.

169. Politica de investiții în patrimoniul construit va permite implementarea acțiunilor majore, urmărind optimizarea raportului dintre cheltuieli și economiile generate.

170. Prima etapă a acestei politici constă în colectarea datelor privind consumul de energie electrică și de gaz pentru fiecare clădire în parte. Identificarea siturilor prioritare se face în funcție de consumul total al fiecărui sit și de consumul raportat la m².

171. Pe baza consumului total al patrimoniului, se poate stabili un obiectiv global de reducere a consumului energetic.

172. Intervențiile prioritare vor viza localurile cu consum ridicat și cu un consum pe m² mai mare decât media. Nu este necesar ca obiectivul de reducere să fie aplicat uniform pentru fiecare clădire.

173. Intervențiile vor viza izolarea termică a clădirii sau optimizarea echipamentului tehnic.

174. Pentru cele mai simple sedii, analiza se va baza pe evaluările definite la punctul 2.1. Pentru cele mai complexe sedii identificate ca prioritare, vor fi realizate audituri detaliate pentru definirea și estimarea costurilor planurilor de acțiune.

175. Este necesar să fie luați în considerare timpii de amortizare ai măsurilor de optimizare pentru stabilirea programului de intervenții (costul investiției împărțit la economiile de consum generate). Se poate observa că echipamentele au timpi de amortizare semnificativ mai scurți decât lucrările de izolare termică a clădirii.

176. Printre acțiunile prioritare privind echipamentele, în ordinea eficienței, se numără înlocuirea sistemelor de încălzire sau răcire, instalarea programatoarelor orare, optimizarea debitelor de ventilație, înlocuirea corpurilor de iluminat sau instalarea de programatoare sau senzori de prezență pentru iluminat.

177. Printre acțiunile privind izolarea termică, în ordinea priorității, se numără: izolarea acoperișurilor, izolarea podelelor, izolarea pereților și înlocuirea tâmplăriei exterioare. În ceea ce privește această din urmă acțiune, având în vedere perioada de amortizare foarte lungă, intervenția este justificată în principal atunci când elementele sunt într-o stare tehnică necorespunzătoare.

6.2.4 Securitatea împotriva incendiilor

178. Reglementările în materie de construcții definesc cu precizie normele care trebuie respectate în clădirile accesibile publicului.

179. Efectuarea controalelor periodice permite actualizarea situației clădirii în raport cu reglementările și luarea măsurilor corective necesare.

180. În cazul unei intervenții importante asupra clădirii, autoritățile responsabile de aplicarea reglementărilor privind protecția împotriva incendiilor pot solicita o aducere semnificativă la standardele actuale.

181. În astfel de situații, obiectivul nu trebuie să fie conformarea completă la normele actuale ci, pe baza unui diagnostic de siguranță împotriva incendiilor, propunerea unei puneri în siguranță a clădirii, inclusiv prin măsuri compensatorii, atunci când soluțiile conforme ar fi prea dificile sau prea costisitoare din punct de vedere tehnic sau financiar pentru a fi puse în aplicare. Elaborarea acestor proiecte de securizare presupune o strânsă colaborare cu serviciile responsabile de securitatea împotriva incendiilor în clădirile publice.

[1] GARAPON Antoine, *Bien juger, essai sur le rituel judiciaire*, Odile Jacob (2010); GARAPON Antoine, *Imaginer le palais de justice du XXIe siècle*, Institut des hautes études sur la justice, 2013; MULCAHY Linda, *Legal architecture*, Routledge (2011); RESNIK Judith, CURTIS Dennis, *Representing Justice*, Yale University Press (2011).